

**Зүүн хойт Азийн залуучуудын орчин ахуйн хамгалалтын
удирдагч хурал**

**东北亚地区青少年环境保护带头人研修会
北東アジア青少年環境保全リーダー会議
동북아시아 청소년 환경보전 리더회의**

**О проведении Симпозиума юных лидеров по вопросам
экологии в регионе Северо-Восточной Азии**

Сэдэв 「Далайн байгаль орчины хамгалалт (далайн хог)」

**2007оны 8сар11~12-ны өдөр
Тояма Аймаг, Татейама гудамж**

この事業は、地球環境基金の助成を受けて実施しています。

Зүүн хойт Азийн залуучуудын байгаль орчины хамгаалалын удирдагч хурал Хөтөлбэр

8-р сарын 10-ны өдөр

8:00~18:00 ороцогчч япод ирэх

18:00~19:00 оройн хоол
хонох

8-р сарын 11-ны өдөр

7:00~ 8:00 өглөөний хоол

8:30~ 9:00 ороцогчч бүртгэх, материал тараах, орчуулах төхөөрөмж байцаах

9:00~ Зүүн хойт Азийн залуучуудын байгаль орчины хамгаалалын
удирдагч хурал нээх

9:00~ 9:10 Хурал нээх мэндчилгээ

.....Тояма Аймагийн амьдрал орчин ахуй соёлын хэлтэсийн дарга
Хаяши Тукихику

9:10~10:35 хөдөлгөөний илтгэл

- С. С. Z. Далайн хөвөө цэвэрлэх (Тояма Аймаг) 【 9】
  - Ванино (VANINO) бүс нутаг Ванино(VANINO) Далайн болан
дэх Далайн ус ба Далайн хөвөөгийн байцаалт (Хабаровский Край) 【10】
  - Байгалийн тэмдэглэлт бодис 431дүгээр Синдү-ри (sindu-ri) Далайн хөвөөгийн элсийн
экологи байгалы орчны байцаалт (Chungcheongnamdo) 【11】
  - 2006оны Лёнин Мужидэх 4 хотын далайн хөвөөгийн хөвмөл бодисын судалгаа
(Лёнин Мужи) 【12】
  - Елена (Elena) аралын байгаль орчины ажиглал
(Приморский Край) 【14】
  - Далайн байгаль орчны байцаан хамгалалтын хөдөлгөөн
(Ганүндө) 【16】
- 10:35~10:45 Завсарлага
- 10:45~12:30 хөдөлгөөний илтгэл
- Бүх сургууын чармайхсан энерги хэмнэх • байгаль орчны хамгалалтын хөдөлгөөн
4 жилийн явц (Тояма Аймаг) 【17】
  - Красная голын (KRASNAYA) байгалы орчны одоогийн байдалын судалгаа
(Хабаровский Край) 【19】

- Байгалытай хамт орших Хүндүнийн хүтүүс
(Chungcheongnamdo) 【20】
- Бидэний залуу хойч энд амьдрана (Приморский Край) 【21】
- Олон янзын байгалд сайн хөдөлгөөнөөр дамжихсан байгаль орчины хамгалалтын
амьдралт чанар (Ганүндо) 【24】
- Япон далайн эрэг дагуугын хөвөмөл будасын шинжлэл
(Хабаровский Край) 【25】
- JUNEC Чуулган 2004~2006 【26】
- 12:30~13:30 үдийн хоол
- 13:30~14:30 Тояма хотын Ивасехамад очих
- 14:30~16:30 хээрийн дадлага : далайн хогын судалгаа
(Ивасехама, Екутаүн солилцоо түлхэц өгөх төв)
.....япон далайн байгайл орчин хамтын ажиллагааны төв
Фүжитаны Риуичи
.....Хими хотын далайн хөвөөнийн ургамалын хүрээлэн
Гутуу Чиюку
- 16:30~17:30 Сешиунен ну иед очих
- 17:30~18:30 оройн хоол
- 18:30~20:00 солилцоо хурал
- 20:00~ усанд орох, чөлөөт солилцоо, хонох

8-р сарын 12-ны өдөр

- 6:45~ 7:45 өглөөний хоол
- 8:30~ Зүүн хойт Азийн залуучуудын байгаль орчины хамгаалалын
удирдагч хурал нээх
- 8:30~ 9:30 Байгаль орчины суралцалга : 「Зүүн хойт Азийн далайн хогын одоох
байдал ба сэдэвийн тухай 【27】
.....Баба Нуриу (Norio BABA)
- 9:30~10:00 санал солилцоо Хожимын өөрийн чармайх арга хэмжээний тухай
- 10:00~10:25 「Тоямагын тангараг」 тунханлал
хуриангуйлал 【37】
- 10:25~10:30 Хурал тарах мэндчилгээ
.....япон далайн байгайл орчин хамтын ажиллагааны төв ажилын
эрхлэгч Мита тецру
Зүүн хойт Азийн залуучуудын байгаль орчины хамгаалалын
удирдагч хурал тарах

11:00~13:00	Татейма Шицгуд очих
13:00~13:30	үдийн хоол
13:30~16:00	Байгаль орчин үзэх (Татейма) Газар Татейма хамгалах төв, Шицту орчин 「Татейма дэх байгаль орчин хамгалалтын төлөө чармайх бабайгаль орчины холбоо байгууламжын тухай」
16:00~18:00	Сешиунен ну иед очих
18:30~19:30	оройн хоол
19:30~	усанд орох、чөлөөт солилцоо、хонох

8-р сарын 13-ны өдөр

7:30~ 8:30	өглөөний хоол
8:30~ 9:00	өрөө цэвэрлэх、буудалаас гарах бэлтгэл
9:00~	Сешиунен ну ие буудалаас гарах

С. С. Z. Далайн хөвөө цэвэрлэх

1. Засагын газар Тояма Аймаг
2. Мэдээллэх газар Хими хотын Надаүра дунд сургууь
3. Хөдөлгөөн С. С. Z. Далайн хөвөө цэвэрлэх
4. Хөдөлгөөний хугацаа 2007он6сар29өдөр
5. Хөдөлгөөний газар Тояма Аймаг Хими хот С. С. Z. Кусакаи далайн хөвөө
6. Оролцох хүний тоо 71нэрс (бүх сургууын сурагч болон багш)
7. Хөдөлгөөн эхлэхсэн явц

Сурагчын хуралын хөдөлгөөн гэж эхлэхсэн Кусакаи далайн хөвөө цэвэрлэхийг 1992онд С.С.Z. Далайн хөвөө цэвэрлэх гэж болгон, 20хэдн жил үргэлжлэн хийж, жил бүр 6 сарын сүүлч 7 сарын эхээр хөдөлгөөн хийж байна .

Бүс нутагд омогшил ба хайртай байж, өөрөөн гараар үзэсгэлэнтэй гоё сайхан төрсөн нутагын байгалыг хамгаалахын төлөө, бүх сургууын сурагч далайн хөвөөгийн урсз ирэхсэн хогыг хураан авах , далайн хөвөөд нүх ухаж, далайн замагыг булаж дарах зэрэг ажилийг хийж байна .

8. Илтгэлийн гол санаа

С.С.Z. Кусакаи далайн хөвөө бол, зун далайн усанд орох цаг хугацаанд хүн олонаас хөл хөдөлгөөнтэй болно. Сурагчын, сургууьд очих ирэх болон амралтын өдөр зэрэгийг өнгөрөөх амралт газар болж байна . Бүх сургууын сурагчын далайн хөвөө цэвэрлэх онилолт ба агуулга, үр дүн, сэдэв зэрэгийг илтгээж, цаашдаанч орчин тойрон далайг хамгаалах шийдвэр зориг ба саналыг ерөнхийлөн дүгнэх.

Далайн ус ба Далайн хөвөөгийн байцаалт

- 1 Засагын газар Хабаровский Край (Khabarovsk Territory)
- 2 Мэдээллэх газар Шегол Ковскү Владислав (SHEGOL' KOVSKY VLADISLAV)
хотын 7дугаар ерөнхий сургууь
- 3 Хөдөлгөөн Ванино (VANINO) бүс нутаг Ванино(VANINO) Далайн болан
дэх Далайн ус ба Далайн хөвөөгийн байцаалт
- 4 Хөдөлгөөний чаг хугацаа 2006оны 7сар
- 5 Хөдөлгөөний газар Ванино (VANINO) бүс нутаг Ванино(VANINO)
Далайн болан
- 6 Оролцох хүний тоо 5нэрс
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн байдал
Үйлдвэр ба хүний ажилагаас болохсон далайн ус ба Далайн хөвөө дэх
нөлөөгийн үнэлэлт
- 8 Илтгэлийн гол санаа
  - (1) Байцаалтын газарын далайн ус ба Далайн хөвөө дэх муунөлөө үзүүлсэн
үйлдвэрийг байцаах
  - (2) Байцаалтын газар дэх хаяагдамал бодисыг байцаах
  - (3) Далайн хөвөө цэвэрлэх ажилыг байцаах
  - (4) Байгалы орчныг чухалчилахыг уриалах

**ис 431дүгээр Синдү- ри (sindu-ri) Далайн хөвөөгийн элсийн
экологи байгалы орчны байцаалт**

- 1 Засагын газар Chungcheongnamdo (Chung Cheong Nam-do)
- 2 Мэдээллэх газар Теан (Taean) дунд сургуулын шинжлэх ухааны дугуйлан Хетами (Hetami)
Леегүнюн (Lee Gun-yong) , Зоүисан (Jo Wi-sang)
- 3 Хөдөлгөөн Байгалийн тэмдэглэлт бодис 431дүгээр Синдү- ри (sindu-ri) Далайн хөвөөгийн элсийн экологи байгалы орчны байцаалт
- 4 Хөдөлгөөний чаг хугацаа 2005оны 5сар~2007оны 6сар
- 5 Хөдөлгөөний газар Chungcheongnamdo Теан-Гүн (taean-gun) Үонбүк-Меон (wonbuk-myeon) Синдү- ри (sindu-ri) далайн хөвөөгийн элсийн нэгэн хэсэг
- 6 Оролцох хүний тоо
  - 1) 2005он : 17нэрс
  - 2) 2006он : 19нэрс
  - 3) 2007он : 23нэрс
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн байдал
  - 1) 2005он, шинжлэх ухааны дугуйлан Хетами (Hetami) байгуулахсанаас хоиш, шинжлэх ухаан соёлын санаас эрхэлсэн холбоот хайгуул хуралд оролцов (далайн хөвөөгийн байцаалт ба эрдэмтэнийг айлчилах)
  - 2) 2006он, бүх улсын шинжлэх ухааны дугуйлан илтгэлийн хуралд оролцогсоны сүүлээр, Байгалийн тэмдэглэлт бодис 431дүгээр Синдү- ри (sindu-ri) Далайн хөвөөгийн элсийн экологи байгалы орчны байцаалт хийж, хамгалалтын чухал чанарыг танив
- 8 Илтгэлийн гол санаа

Ангилал	Нарийн агуулга
Далайн хөвөөгийн элсийн онцлог	Цаг агаар ба газар згйийн онцлог, элсийн ашиглалт
	Биологи онцлог (амьтан · ургамалын тархалт ба тоо хэмжээ)
	Элсийн доторох Түүн (Tuung) чийгтэй газарын экологи онцлог
Төвлөрөл хайгуул	Ари Тамын ороны физикийн онцлог ба Ари Тамын ороны экологи хайгуул
Байгалы орчны хамгалалт	Хетами (Hetami) Байгалы орчны хамгалалтын жишээ

2006оны Лёнин Мужидэх 4 хотын далайн хөвөөгийн

хөвмөл бодисын судалгаа

- 1 Засагын газар Лёнин Мужин байгаль орчиныг хамгаалах сайн дурин нэгдсэн хурал
- 2 Мэдээллэх газар Фан Тенжиё (Хятад Лёнин Мужин туршилт анхан шатны дунд сургуулийн сурагч) Ли Фан (Хятад Лёнин Мужин Шиян хотын зүүн хойт Иои Цай анхан шатны дунд сургуулийн сурагч (хоёулаа бүр, Лёнин Мужин байгаль орчиныг хамгаалах сайн дурин нэгдсэн хурал гишүүн)
- 3 Хөдөлгөөн 2006оны Лёнин Мужидэх 4 хотын далайн хөвөөгийн хөвмөл бодисын судалгаа
- 4 Илтгэлийн гол санаа

Өнөөдөр, бид, Лёнин Мужин байгаль орчиныг хамгаалах сайн дурин нэгдсэн хуралыг төлөөлөж илтгэл хийх болсонд маш баяртай байна . Бид, 2006онд хэрэгжүүлсэн, 2006оны Лёнин Мужидэх 4 хотын далайн хөвөөгийн хөвмөл бодисын судалгааын байдалын тухай, голцуу танилцуулна.

①Хөдөлгөөн эхлэхсэн явц

Япон далайн байгаль орчины хамтран ажилах төвийн заавар доор , 2006он9сар16өдөр ~ 10сар20өдөр, хөдөлгөөний үндэслэл болгон, Даирен хотын Лиү шүн кэү хойт далайн далайн усанд орох газар, Далүдао далайн усанд орох газар, Жинжоү далайн усанд орох газар ба Хүлүдао далайн усанд орох газар зэрэг 4 далайн усанд орох газарыг, байцаалт хийх нөхцөлийг үндэслэж сонгов. Бид, цэлмэг өдөрийг сонгож, байцаалтд оролцох байгаль орчиныг хамгаалах сайн дурин нэгдэлийг байгуулж, хамтаар, далайн хөвөөгийн хөвмөл бодисын судалгааны хөдөлгөөнийг 4удаа хийв. Оролцохч нийт 240хүмүүн.

Судалгааг, гурван шат дамжин явуулав. Анхны шатд, судалгаа хувиарлахыг байгуулах. Урьдчилан тогтоосон газард хүрч ирсэний дараа, олс ба арзгар шүд зэрэгийн хэрэгсэлээр 4 дөрвөн 100 м² судалгааны гарарийг байгуулах. 2дугаар шат, судалах, ангилал хийх. 3 дугаар шат, шинжлэн хуриягулав. Шинжлсэн дүнийг үндэслэж, зохистой санал зөвлөгөө хийн, илтгэл хийв.

②Судалгаа шинжлэлийн тухай шийдвэр

Цуглуулсан далайн хөвмөл бодисыг ангилж, зохицуулсаны дараа, далайн хогд, Plastic, шил ба вааран эдлэл, төмөр, цаас, даавуу, Styrene ба резин зэрэг жүил байж, гол ны Plastic байва.

Далайн хөвмөл хогд гол ны, Plastic хог тулд, хожим ч их хэмжээний Plastic хог далайд урсах боломжтай. Эдгээр хог, далайн амьтаны оршин тогтнох байгаль орчин ба далайн загасны аж ахуйн үйлдвэрлэл зэрэгийг ноцтой нөлөөлнө. Бас, Plastic хогыг, шувуу ба загас зэрэгийн усан амьтан эндэн уувал, шувуу ба загас үхэхд хүрэх аюултай. Хаяхдасан загас барих тор ны усан доорхи хад зэрэгд торогдож, загасыг бариж үхүүлдэг. Plastic хог зэрэг далайн байгаль орчинд хөвөж, загасан талбайг бохирдолж байна. Шил хог, далайн нөхцөл

ба цаг агаар зэрэгийн нөлөөг хөртөж, хэсэг хугацаа өнгөрөхсэний сүүлэр, элсэн дуид булагдаж, тойрон аялах зочинд сүрдүүлэл болж байна.

Байцалтаар дамжаад, хогын тоо хэмжээ ба байцаахсан иргэн болон тойрон аялах зочины тоо ба байцаахсан байгаль орчин хамгаалах баримжаа түвшинтай шууд харилцаа байхыг мэдэв.Өөрөөр хэлбэл, хогынстоо хэмжээ ба иргэнтайрон аялах зочины тоо бол харьцунгүй, байцаахсан байгаль орчин хамгаалах баримжаа түвшинтай эсрэг харьцунгүй харьцаатай. Цуглуулсан хог ны, амьдралын хогоор голлож, гол шалтгаан бол, эрэг орчмын иргэн, далайн хөвөөг айлчлах тойрон аялах гийчин, загасчин зэрэгд байгаль орчин хамгаалалтын ухаан мэдрэл дундуур учир, амьдралын хогыг дур зоргоороо хаяж байх учираас болон.Хотын байгаль орчин ариун цэвэрийг хамгаалах салбораас хог цэвэрлэх, шийдвэрлэх зэрэг ны эс нийцэхд хүрбэл, тэр даруй төвлөрөн хогыг цуглуулаж чадахүй.Бас, төвлөрөн цуглуулсаан амьдралын хогыг, сайхан гоё шийдвэрлэхгүй бол, хоёрдугаар удаа бохирдолыг үүсэх болно.

Тийм болохоор, бид далайн бохирдолын хор чанарыг ихээр сурталчилаж, олон нийтийн байгаль орчин хамгаалалтын үзэл санааг дээшлүүлэж, холбоо бүхүй салбарын үүрэг хариуцлаганы үзэл санааг хүчжүүлэх чухалтай. Бас, далайн хог бол, салхи ба уснд урсах учираас, хил давах бохирдол ч байна.Зэргэлдээ улс ба бүс нутагын хооронд хамтын гэм хори сэргийлэх системьг бүтээж, далайн байгаль орчин хамгаалалтын ажилыг хамтаар гүйцэтгэх хэрэгтэй байна.

□Хөдөлгөөний үр дүн

Бид далайн хөвөөний хөвмөл бодисын судалгаа ажилаар дамжаад, далайн хөвөөний хогын төрөл, тоо хэмжээ, үүсэхсэн учир шалтгааныг дүгнэхсэн үр дүнд, далай дагуу бүс нутагын иргэний муу амьдралын заншилаас болосэн далайн байгаль орчин сүйтэл ноцтой байна.Их цар хүрээтэй байгаль орчин хамгаалалтын сайн дурин ажил, гол ны залуучудын сайн дурин ажилыг хйин, сонын ба телевиз зэргээр, ажилын агуулга ба ач холбогдолыг мэдээлэлбэл, оролцохч, нийгэмийн олан хүмүүсд, байгаль орчины хүмүүжил газар болж, Лёнин Мужид ашиг тустай болно. Иргэний хүчийг ашиглаж байгаль орчин хамгаалалтыг сурталчилахаар дамжин, холбоо б□х□й засгийн газарын ажилыг бүтээмжтэй түлхэц өгөхд ашигтай байна.

Елена (Elena) аралын байгаль орчины ажиглал

- 1 Засагын газар Promorsky Territory
- 2 Мэдээллэх газар Kireev P. A.
Shkotovsukiya Anisimovka тосгон
28дугаар нэгдсэн сургууль
- 3 Хөдөлгөөн Елена (Elena) аралын байгаль орчины ажиглал
- 4 Илтгэлийн гол санаа

Хүн бол их байгалын эзэн гэж хэлэх гэсэн ч,

*их байгалыг засахын тэргүүн хэрэгцээтэй оюун билиг бол,
их байгалаас олах биш.*

Туршлага хуратдуулах чухайлтай.

N.I. Lobachevskiy

Энэ үг бол 150жилийн өмтөөх цэцэн үг болно .

Тухайн үед, алдарт гүн ухаантаны энэ үгийг хэнч ойлгосонгүй. Ойлгосонгүй учираас, мартах болсон.

Хүмүүсийн гар их байгальд хор нөлөө өгөх одоод, энэ үгийн утга санааг ойлгох болов : Их байгалыг захирах биш, их байгальтай сайн найз болж, их байгалын дүрмийг сүйтгэж болохгүй, их байгалын дүрмийг дагааж ажил хийн, их байгальд эелсэг, сүйтгэхгүй н төлөө чармайх чухалтай.

Их байгаль бол цог бадрангуй соргог, бидний хамгийн хөнгөн үйл ажиллагаа ч удаж төдөлгүй нөлөлнө.

Бидний одоогын үйл ажиллагааас ирээдүйн их байгалын байдал шийдэгдэнэ.

Алдарт Russkiy арал том Pyotr Velikiy (япон далай) байрлах Елена арал бол, Russkiy аралын хамагийн сайхан газар байж жил бүр Vladivostok хотын иргэн ба тойрон аялах хүмүүийн бахаралыг татаж байна.

Ойрын жилд тойрон аялах хүмүүийн доор байгаль орчины мэдлэгээс болж, Энд тэнд хяхсан олан уут ба хагархай лонх, хугалсан модны салаа зэрэг үзэхдэх болва.

Энэ байгаль орчины асуудалын шийдвэрлэх ба залуучуудын байгаль орчины үзэл санаагын дээшлүүлэх ажилын жишээ бол, Vladivostok хотын NPO орсин ногоон тонолж байгаль орчины хүмүүжилийн судалгааны өрөөгээс хийхсэн 「үргэлжлүүлэх байгаль орчины хамгалалын Проект 『Елена аралын байгаль орчины ажиглал』」 .

Аралдэх байгаль орчины ажиглалыг, байгаль орчины эрдэмтэн Сметанин • Уиктур ба Сметанин анатариа бодож, 1998онд анх удаа ажиглал хийв. Хэрэгжүүлсэнээс хуиш сайхан ногооны сайжраж, хээрийн цэцэг дэлгэрэв.

Одоод, Елена аралын 9дүгээр болан бол том Пиутуру болан хамгийн үзэсгэлэнтэй. Хотын иргэний байгаль орчины ажиглах ажилд, Promorsky Territoryн багш ба залуучуудын байгалын үзэлтэн оролцов.

Ажиглаж байх зүүн баруун өмнөдийн далайн хөвөө ба ой модын нийт талвай 2 км², байгаль орчины ажиглах ажил бол Алс дорно далайн фонд, Орсин ажилд орохыг хамаарах хороо, Екуцризм компани PACIFICINTOUR, байгаль орчины компани TRANS ECOгийн дэмжлэгийг олов.

Байгаль орчины ажиглалыг хатаарах б[ү]лхэм бол ихэнх ны 「NOOSFERA」 нмй гишүүн, албан хэрэг хороон 24цагажил үйлчилгээний гарар байрлаж, 2004 ~ 2007онд10~15өдөр байгаль орчины ажиглах ажил хийв.

Байгаль орчины ажиглалыг хатаарах бүлхэмийн 1 өдөр бол хөтөлбөр ёсуур шийдвэр хийж, өдөр болгон 4цаг 12 ажиглах талбайны солиж, бас 3цагвд ны судалгааэд зоруулж байна.

Ажилийн агуулга бол, далайн эрэг, ой мод, далайг ажиглаж, тойрон аялах хүмүүст тайлбарлаж, зөрчих, өөрчлөлөх тухай тэмдэглэнэ.

Бас, өдөр болгон, өглөө ба орой, далайн эрэгд хог түүнээ.Түүсэн ба бусад тойрон аялах хүмүүсийн амьдралын хогийг, байгаль орчины компани TRANS ECOгийн усан онгоцоор шатаах гарарт тээвэрлэхийн төлөө, тогтоосон газарт цуглуулна.

Ой модын хуулыг зөрчихсөнийг мэдсэн байдалд, ажиглах б[ү]лэгийн удирдагч бичиг баримт бичиж, Проектийн удирдагчд дамжуулна. Хууль бус аннах тухай бол, нарин тэмдэглэж, орос байгууллагад 12 мэдэгдэнэ.

Эл бүлэгийн ажиглахсан д[ү]гийн тухай илтгэх бичиг бичиж, жил б[ү]рин 11сарын 30өдөр болталм NPO орсин ногоон тонолж байгаль орчины хүмүүжилийн судалгааны өрөөд тушанаа.

Би ажилж байхдааэн, ой модын хуулыг зөрчихсөн 3 хэрэг, далайн хуулыг зөрчихсөн 7хэрэг, хуулыг зөрчихсөн загасны аж ахуй 4хэрэгийг барив.

Хүчтэй далайн салхины дараа, далайн хөвөөд хөвөсэн 200 далайн зараа ба 300 далайн одыг далайд буцав.

Елена аралын 9дүгээр боланын онцгой байдалг 12зээж, бид сурагч, энэ сайхан байгаль, гоё далай ба амьтан * ургамалыг хамгаалах аргаг бодов.

Эхийнд, бид, байгаль орчины хамгаалатын хөтөлбөрийг бичихээс өмнөө, энэ байгаль орчин дэх х[ү]тгэсийн хариуцалаг бариж, бидний байгаль орчины б[ү]лгэмийн 12 байгаль орчины байцаал ба далайн эрэгийн байгаль орчины судалгааг хийв.Судалгааны зүйл бүлэг бол, газрын гадаргын хэлбэр, ургамал, мьтан, усан чанар, хөрс, энерги хэрэглэх хэмжээ, зөвшөөрөл ба хуулыг зөрчихсөн загасны аж ахуйн хэмжээ, далайн хогын судалгаа зэрэг байна.

Судалгааны дүгд, Елена аралын 9дүгээр боланын байцалтд, доорх арга хэмжээ чухалтай гэж магадлав.

- ①Загасны аж ахуйг хориглох
- ②Байгаль орчины хамгаалатын ажлиг үргэлжлүүлэх
- ③Хамгийн х[ү]ний нөлөөнд муу ургамалыг ургуулах

2004онд, байгаль орчины ажиглах б[ү]лгэмд оролцосон туршлагаг тухайн газрын байгаль орчины хамгаалат ашилав. Тэр жил, бид, Anisimovka тосгонд 400суурь хээрийн ургамал ургуулав.

Байгаль орчины ажиглах бүлгэм сурагч ба тойрон аялах хүмүүст сайн дадлага болно.Дараа удаа ороцох үед, хяхсан хогоос үүсэх хорт бодисын х[ү]ндэх муу нөөлөөгийн тухай судалгаа хийн.

Далайн байгаль орчны байцаан хамгалалтын хөдөлгөөн

- 1 Засагын газар Ганүндо (Gang Won-do) Дүнхеши (Donghae-si)
- 2 Мэдээллэх газар Мүкхо (Muk-ho) дунд сургууь Гимсэнжүн (seungjun)
- 3 Хөдөлгөөн Далайн байгаль орчны байцаан хамгалалтын хөдөлгөөн
- 4 Хөдөлгөөний хугацаа 2007он3сар~2007он7сар
- 5 Хөдөлгөөний газар Мансан (Mangsang) далайн усанд орох газар ба Ёдал(eodal) далайн хөвөө болон Зёнчён(jeoncheon)
- 6 Оролцох хүний тоо 650нэрс(бүх сургууын сурагч болон удирдах багш)
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн явц

Мүкхо дунд сургуульд, ойрдоо далайн бохирдол ноцтой байхаас, далайн байгаль орчны хамгалалтын чухал чанарыг ойлгох ба байгаль орчны хамгалалтын дадлаганы хэрэгцээт чанарын ухаан мэдрэлийг дээшлүүлэхийн төлөө далайн хогын байцаалтын хөдөлгөөн хийв.

8 Илтгэлийн гол санаа

Хөдөлгөөний агуулгаын танилцуулга

а. Далайн байгаль орчны хамгалалтын ноцтой байдал ба далайн цэвэрлэх хөдөлгөөн хэрэгжүүлэх

Сургууьд байгаль орчны биеэр амсах хөдөлгөөний ихэнх ны гол мөрөн ба далайд хийж, далайн байгаль орчны чухал чанар ба дадлаганы ухаан мэдрэлийг дээшлүүлэхийн төлөө, далайн бохирдолын ноцтой байдалы таниж далайн хамгалалтын хөдөлгөөн хийв.

б. Далайн цэвэрлэх хөдөлгөөн хэрэгжүүлсэнний хойш далайн хогын үүсэх уг үндэсийг байцаах

Далайн байгаль орчныг цэвэрлэх хөдөлгөөн хэрэгжүүлсэнээс хойш, далайн хөвөөгийн хөвөмөл будасын шинжлэл хийсэн дүнд, зэргэлдээ далайд төстэй дүн гарав. Дүнд хогыг пластик, резин, цэврүүтэхсэн сэтурен (Styrene), цаас, бөс даавуу, шил • вааран эдлэл, төмөрлөг зэрэг 7 төрөлд хувааж шинжлэл хийв.

с. Далайн байгаль орчны хамгалалтын дадлага хийх арга

1) Далайн бохирдолын ноцтой байдалы таниж, өөрөө далайн хамгалалтын хөдөлгөөн хийж чадахаар байгаль орчны танилтай байж үргэлжлүүлэн хэрэгжүүлэх

2) Далайн хогыг багасгах төлөө далайн усанд орох газарт ирэх хүмүүсд “хог хаяхгүй” байгаль орчны зарлах хөдөлгөөн хэрэгжүүлэх

3) Далайн хогыг алга болгох төлөө тогтмол хугацаатай далайн айгаль орчныг цэвэрлэх хөдөлгөөн хэрэгжүүлэх

хамгалалтын хөдөлгөөн 4 жилийн явц

- 1 Засагын газар Тояма Аймаг
- 2 Мэдээллэх газар КамиИчи гудамж КамиИчи дунд сургууь
- 3 Хөдөлгөөн 「КамиИчигээс дэлхийд илгээх захиа Ирээдүйг байгуулах жижигхэн нэг алхам」
- 4 Хөдөлгөөний хугацаа 2004он4сар~
- 5 Хөдөлгөөний газар КамиИчи дунд сургууь ба КамиИчи гудамж дотор、 аймаг дотор、 улс дотор
- 6 Оролцох хүний тоо бүх сургууын сурагч багаг 610нэрс 4 жилд бараг 1,200нэрс аймаг、 гудамжын мод суулгахч багаг 10нэрс
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн явц

2004оноос、 сурагчын хуралы гол болгон「Дэлхийн байгаль орчны хамгалалтын төлөө хийж чадах учар」 ээр сэдэв болгож、 олон улсын ойлгож сурах ба энерги хэмнэхийг сурахыг холбоолон байгаль орчны хүмүүжилийг хэрэгжүүлж、 хөдөлгөөний газарыг гэр бүл ба бүс нутагд өргөтгөж байна. Дэлхийн байдалы үзэж、 тасралтгүй 「одоо、 бид хийж чадах учар」 юу байхыг бодож、 ажилынг үргэлжлүүлж байна.

8 Илтгэлийн гол санаа

2004он сургуулийн хашаагийн модны СО₂ сорон авах хэмжээгийн судалгаа гэр бүлдэх цахилгаан хэрэглэх хэмжээгийн судалгаа、 цахилгаан бараагын хэрэглэх цахилгаан хэмжээгийн судалгаа

Еду (токиогийн хуучин нэр) цаг үетэй харьцуулах

2005он сонины газараас зохион байгуулсан байгаль орчны хөдөлгөөнд оролцож、 баавгайны аюултай байдалыг ойлгох

ажлын байрт биеэр амсан сурахд анхны одаа үйлдвэрлэлд оролцогсон

Бүх сургуульд, бүх гэр бүлээр энерги хэмнэх хөдөлгөөнд чармайх.
(Сургуулийн цахилгаан хэрэглэх хэмжээ өмнөх жилээс 2.7% дутуу, гэр
бүлэн 1 гэр бүрийн энерги хэмнэх үр шим, зун 1,894 япон мөнгө, өвөл
3,411 япон мөнгө, Дундаж үлдэх хоолын хэмжээ 1.4%)

2006 он тухайн газры ууланд мод суулгах

Сургууль дотор • гудамж дотор • аймаг дотор • Токио дэх чармайлтын илтгэл

2007 он мод суулгах хөдөлгөөнийг үргэлжлүүлэх

Наран цэцэгийн үрээс шатахуун хийхээр чармайхсан

Красная голын (KRASNAYA) байгалы орчны одоогийн байдалын судалгаа

- 1 Засагын газар Хабаровский Край (Khabarovsk Territory)
- 2 Мэдээллэх газар Абүдиифа алёна (ABUDEEVA ALYONA)
хотын 53дугаар ерөнхий сургууь
Хабаровский Крайн байгалы орчн • амьтаны ухаан судалгааны төв
- 3 Хөдөлгөөн Красная голын (KRASNAYA) байгалы орчны
одоогийн байдалын судалгаа
- 4 Хөдөлгөөний чаг хугацаа 1999он~2006он
- 5 Хөдөлгөөний газар Хабаровский Край, Хабаровский хот, Красная гол
- 6 Оролцох х□ний тоо сурагч 500нэрс
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн байдал
Красная голын (KRASNAYA) байгаль орчны муу байдал, иргэний Красная голын (KRASNAYA) байгалы орчны тухай мэдлэг дутагдал
- 8 Илтгэлийн гол санаа
  - 1) Зорилуо : Хабаровский хотын өмнөд хэсэгийн усан чанар • агаарын байгаль орчныг сайжруулах
  - 2) Сэдэв : Красная голын (KRASNAYA) экологиг судалахын хамт байгаль орчны мэдлэгийг дээшлүүлэх
Байгаль орчны хамгалах аргаг суралцах
Голы цэвэрлэж иргэний байгаль орчны хамгалалтын мэдлэгийг дээшлүүлэх
  - 3) Голд анхаарал талбих болсон гол шалтгаан бол байгаль орчны муу байдал
  - 4) Байгаль орчны хамгалалт хийж, цэвэрлэхийн урьд хойнох усан чанарйн байцалт хийх
  - 5) 100т илүү хог цуглуулсан
  - 6) Иргэний анкет судалгаа хийж, дүнийг хуралд илтгэл хийх

Байгалытай хамт орших Хүндүнийн хүтүүс

- 1 Засагын газар Chungcheongnamdo (Chung Cheong Nam-do)
- 2 Мэдээллэх газар Цүйжихён (Choi Ki-hyeon) Хүнцэн (Hong seong) , Хүндүн (Hong dong)
дунд сургуулын Здугаар он
Кимжихён (Kim Ji-hyeon) Хүнцэн , Хүндүн дунд сургуулын Здугаар он
- 3 Хөдөлгөөн Байгалытай хамт орших Хүндүнийн хүтүүс
  - 1) Хүндүн голын усан чанарыг ажиглах ба Пүлмү (Pulmu) сургуулын өмнөх уулын хамгаалалтын хөдөлгөөн
  - 2) Хээрийн амьтан ургамалыг хамгаалалтын хөдөлгөөн
-Хээрийн цэцэг бойжуулах ба мод суулгах
-Рөүдкиллс (Road-kills) тоо баримтыг үндэсэлж хээрийн амьтан ургамалын бүс нутагын судалгааг илэрхийлэх самбар байгуулах
- 4 Хөдөлгөөний чиг хугацаа 2007он5сар1өдөрөөс 2007он8сар5өдөр
- 5 Хөдөлгөөний газар Chungcheongnamdo ХүнцэнГүн (Hong seong gun)
ХүндүнМен (Hong dongmyeon)
4 ри(Үнүлри (Unwol-ri), Күжүнри (Kujeong-ri), Палгүери (Palgwe-ri), Шингири (Singi-ri))
- 6 Оролцох х□ний тоо Хүндүн дунд сургуулын 1, 2, Здугаароны 124нэрс
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн байдал
ХүндүнМений гол төвийг нэвтлэх Хүндүн голын усан чанарын муутсанаас хөдөө аж ахуйн усаны зохистой хэрэглэх асуудалын тухай ба, ХүндүнМенКүжүнРигийн (kuzong-ri) Пүлмүгийн сүйтэгсэн байдалаас хөдөлгөөн эхлэв.
- 8 Илтгэлийн гол санаа
  - 1) Тогтмол хугацаатай усан чанарын шалгалт хийхээр дамжин Хүндүн голын ус дутагдах хугацаа ба үерийн хугацаагын усан чанарыг харьцуулж, үерийн хугацаагын бохирдол бодис урсах эсэхийг, нүдэрр ажиглах ба усан чанарын шалгалт хийв.
  - 2) Хээрийн цэцэг бойжуулах төлөө, 1хүн 1 зүилийн хээрийн цэцэг бойжуулах хөдөлгөөн хийв.
  - 3) ХүндүнМен КүжүнРигийн Пүлмүгийн, 5 жил илүү түрээслүүлэх гэр барих талбай болж сүйдгэхдэж, энэ тухай асуудал үүсэхсэнээс, угын байдалыг сэргээхийн төлөө олон нийтийн судалгаа хийв.
  - 4) ХүндүнМенийг өнгөрөх нутагын зам бараг Зкмыг тогтмол хугацаатай ажиглаж, Рөүдкиллсын(Road-kills) зураг цуглуулах ба, илэрхийлэх самбар байгуулах зэрэг, золооч анхаарулах хөдөлгөөн хийв.

Бидэний залуу хойч энд амьдрана

- 1 Засагын газар Приморский Край (Primorsky Territory)
- 2 Мэдээллэх газар Костенко М. V. (Kostenko M. V.)
Хасанский (Hasanskiy) Зарубино (Zarubino) тосгоны нэгдсэн сургууль
- 3 Хөдөлгөөн Бидэний залуу хойч энд амьдрана
- 4 Хөдөлгөөний гол санаа

Байгаль орчины хамгалалт бол одоод хамгийн чухал сэдэв болно . Хүтээхийн байгаль орчин дэх нөлөө үргэлжлэн, байгалын тэнцвэр сүйтгэх байдал байна.

Бид, Приморский Крайн хамгийн гоё газар, Хасанский (Hasanskiy) Зарубино (Zarubino) тосгонд амьдраж байна.Энэ тосгоны ургамал ба амьтан арвин баялаг, онцгой юм олан байна.

Байгалын үзэсгэлэнтэй гоё байдал, хотоос салаж анх удаа ойлгох болно.

Бидэний тосгон япон далайн халимын боланын *О* далайн эрэгд байршилтай.Ус бол өнө эртээс хүнийг урина.Сайхан мурэн гол ба бохирдолгүй ус бол амралтыг өнгөрөөх хамгийн зохистой газар, далай доорхь байгаль орчин ч олон ургамал ба амьтан байж, сайхан сонирхолтой.

Гэвч, ойрын жилд, боланын хөгжил • эзэмшихээс үүсэх бохирдол үүсэлийн учир шалтгаанаас, нэг хэсэг ороны байгаль орчин муутаж байна . Тос гадагшлуулахаас болсон бохирдол ч багагүй.

Тосгонд далайг ашиглах 2 компани , далайн баялагыг авач • боловсруулах компани ба далайн тээвэрлэх компани байна.Эдгээр компани ч халимын боланын байгаль орчинд нөлөө өгөв.Далайн баялагыг авач • боловсруулах компани бол, бохирдолтой хортой усыг далайд урсгаждалайн байгаль орчиныг сүйтгэж байна. Далайг ашиглах барааны усан онгоц ба зочин усан онгоцоос хоолны хэрэгсэл, цаас, модон хайрцаг зэрэг хог үүснэ.

Азаар, далайн байгаль орчинд том хогын бөөн цөөхөн, ус тунгалагаас одооч далайн усанд орох боломжтай байна . Гоё үзэсгэлэн далайн хөвөө ны олон үзэгчийг урих таашаалтай амралтын газар байж, зэргэлдээ хот газараас ирэхсэн үзэгч сайхан байгаль ба далайн усанд орож хөгжиж, хог, модний салаа зэрэгийг үлдээн хаяж байна .

Энэ байгаль орчины сүйтгэхдэлийг үзээд, бидний сургууль байгаль орчины хамгалалтыг сонгов.

Сургуулын байгаль орчины хамгалалтын хөдөлгөөн доорхь салбарыг багтана.

1. Сурагч, тосгоны иргэн, жуулчлал зочидын байгаль орчины танилт, байгаль орчины хамгалалтын зарлал
2. Байгаль орчины хамгалалтын ажилыг хэрэгжүүлэх, арга хэмжээ

Энэ сэдвийг хэрэгжүүлэхийн төлөө , Сургуульд байгаль орчины асуулт хариултын тэмцээн, байгаль орчины хамгалалтын сонин тараах, байгаль орчины хамгалалтын зарлах бүлэг байгуулаж иргэнд тайлбарлах хурал хэрэгжүүлэх ,

байгаль орчины танилцуулах жижиг товхимолыг тархаж байна.

Иргэдийн хооронд хэрэгжүүлсэн анкет судалгааны дүнгээс, байгаль орчины асуудал бол сонирхол гүн болсон нь илэрхий байна.

Бас, байгаль орчины ажиглах бүлэг байгуулж, жуулчлал зочид хамгийн олан далайн эрэг ба бадамлянхуа дэлгэрэх нуурын хөвөөг хамгаалж байна.

Бас, газар орон, бүс нутаг, олон улсын аягаль орчины ажилд оролцож байна. Байгаль орчины хамгалалтын чармайлтаас, 2001 онд «Ногоон Сургууль» гэж нэрлэдэв. «Ногоон Сургууль» гэж байгаль орчиныг сэдэв болгосон янз бүрийн ажил хийв.

«Бидэний залуу хойч энд амьдрана»

Сурагч, иргэн, өгсөн бойжуулах газард тайлбарлах хурал хийж, байгаль орчины танилцуулах жижиг товхимолыг тархав. Заруино тосгон ба Андреевка (Andreevka) тосгонд, WWF ба тосгоны засагын газарын дэмжлэг тусламжыг олж, хүүхэд ба иргэн далайн хөвөө цэвэрлэх ажил хийв. Тосгоны засагын газараас хогын уут зэрэгийг хангаж, хог тээвэрлэв.

«Гоё далайн эрэг»

Далайн эрэг дагууг үргэлж цэвэрлэх болов. Аадар борооны дараа хөвөх лонх ба хоолны хэрэгсэл зэрэг хог онцгой олан байна.

«Далай бол хайрлалын газар»

Жуулчлал зочид хамгийн олан зун хийх жуулчлал зочинд танилцуулах ажилд, сайн дурын бүлэглэлээс далайн усанд орох газард, хогыг аваад буцахыг уриалав.

Бас, бид иргэн ба тосгоны засагын газард дахин ашиглах тухай чармайхыг уриалав. Сургуулд, амьдралын хаягдамал бодисыг янз бүрийн газард хэрэглэж байна. Жишээлэхэд, цаасан хайрцагаар цэцгийн сав хийх зэрэг

Сургуулид «Далайн өдөр», «Халимын өдөр», «Шувуун өдөр», «Барын өдөр», «Шороогийн өдөр», «Дэлхий байгаль орчины өдөр», «Далайн хавын өдөр» зэрэг ᠗ ажилыг хэрэгжүүлэв. «Далайн өдөр» ийг хийхээс өмнө сургуулид иргэнд далайн мэдлэгийн тухай анкет судалгаа хийв.

Бас, энэ өдөр, тусгай зочиныг уриж далайн байгаль орчины асуудал ба шийдвэрлэх органы тухай илтгэл хийв.

Байгаль орчины хамгалалтын ажилыг хэрэгжүүлэх, арга хэмжээгийн тухай, «Нандин ургамалын хамгалалт», «Далайн амьтаны хамгалалт», «Халимын боланийн далайн хөвөөг цэвэрлэх», «Хаягдамал бодис ба бидний эрүүл мэнд» гэх ажилыг хэрэгжүүлэв.

Жишээлэхэд, «Хаягдамал бодис ба бидний эрүүл мэнд» бол сурагч ба иргэн оролцож, «Хаягдамал бодис яаж хэргийн эрүүл мэндийг нөлөөлж байх» гэх айлбарлах хурал хийв.

Бас, тухайн газрын сониноор дамжин, тосгоныг сайхан хамгаалах тухай урияалав.

Эдгээр ажил бол сурагч ба иргэний байгаль орчины ухамсарыг дээшлүүлж, эргэн тойроны байгаль орчиныг хамгаалахыг урияалав.

Байгаль орчины ажилыг хэрэгжүүлэх ба бэлтгэлийг дамжин, WWF, тухайн газрын Lotos, Endemik, Raduga, байгаль орчины хамгалалтын бүлэг «Бар» ба «Хав», олон янзын улсын дотор гаднах байгаль орчины зохион байгуулалтаас тусламж хөртөв.

Олон янзын байгалд сайн хөдөлгөөнөөр дамжихсан байгаль орчины хамгалалтын амьдралт чанар

- 1 Засагын газар   Ганүндо (Gang Won-do) Дүнхешн (Donghae-si)
- 2 Мэдээллэх газар   ПакСонҮок (Park Sung-wook)
  Мүкхо (Muk-ho) дунд сургууь
- 3 Хөдөлгөөн   Олон янзын байгалд сайн хөдөлгөөнөөр дамжихсан
  байгаль орчины хамгалалтын амьдралт чанар
- 4 Хөдөлгөөний хугацааа   2006он Зсар ~ 2007он6сар
- 5 Хөдөлгөөний газар   сургууь ба сургууын орчины Обал (Odal) боомт
  Жеон (Jeon) гол зэрэг Дүнхешигын нэг хэсэг
- 6 Оролцох хүний тоо   650нэрс(бүх сургууын сурагч болон удирдах багш)
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн явц

Дүнхешн хот бол, бидны амьдралын орон зай болж далай ба эх газарийн байгаль орчины чухал утга санаатай байж, чухалчилан ашиглаж хамгалах ёстой байхын эсрэг, байгаль орчины хамгалалтыг хайш үзэх байдал олон байна. Эгүүний тул, байгаль орчины дадалга хүмүүжилээр дамжин, хожимын сурагч нарт байгаль орчины тухай зөвтанилт ба амьдралын хандлагатай болиын төлөө дадалгаар гол болгохсон, байгаль орчины хүмүүжил хийхээр болов.

- 8 Илтгэлийн гол санаа

- Дүнхешн ба Мүкхо дунд сургуулыг танилцуулах
- Хөдөлгөөний агуулгаын танилцуулга

а. Байгаль орчины хамгалалтын ухаан мэдрэлийг дээшлүүлэхийн төлөө байгаль орчины холбоотой соёл урлагын хөдөлгөөн ба байгаль орчины зурагын үзүүлэг хийх

Байгаль орчины холбоотой уриа лоозон, шүлэг, зохион бичлэг, хүүхэдийн зураг, байгаль орчины зурагын үзүүлэг хийх

б. Байгаль орчины хамгалалтын ухаан мэдрэлийг амьдралт чанартай болгохын төлөө байгалын цэвэрлэх хөдөлгөөн хэрэгжүүлэх

Сургууь ба сургууын орчины Обал (Odal) боомт Жеон (Jeon) голын цэвэрлэх хөдөлгөөнийг тогтмол хугацаатай хэрэгжүүлэх

Япон далайн эрэг дагуугын хөвөмөл будасын шинжлэл

- 1 Засагын газар Хабаровский Край (Khabarovsk Territory)
- 2 Мэдээллэх газар Костомаров Семён (KOSTOMAROV SEMYON)
Номхон даласй улсынс их сургууль ой мод • цэцэрлэгийн салборь
- 3 Хөдөлгөөн Япон далайн эрэг дагуугын хөвөмөл будасын шинжлэл
- 4 Хөдөлгөөний чаг хугацаа 1997он~2006он
- 5 Хөдөлгөөний газар Хабаровский Край, Советсапая • Гаван бүс нутаг (SOVETSKAYA GAVAN'), Ванино (VANINO) бүс нутаг, Мүчике (MUCHKE) далайн болон, Токи (TOKI) далайн болон, Андрей (ANDREY) далайн болон
- 6 Оролцох х□ний тоо жил бүр 10~12хүн
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн байдал
「Гоё сайхан далайг хамгаалая」
- 8 Илтгэлийн гол санаа
  - 1) Солонгос, Орос, Япон бол Япон далайн эрэг дагууд байрших улс болно.
  - 2) Эдгээр улс, Япон далайн хөвөмөл будасаас болсон бохирдолд санаа зовож байна.
  - 3) Эдгээр улсын засгийн газар, Япон далайн бохирдолыг барихын төлөө Япон далайн эрэг дагуугын хөвөмөл будасын шинжлэлийг хийж байна.
  - 4) Оросын Япон далайн эрэг дагуугын хөвөмөл будасын шинжлэл бол 1997 оноос жил бүр нэг удаа хийж байна. Хөвөмөл будасын шинжлэлд дунд сургуулийн сурагч, өндөрдунд сургуулийн сурагч оролцож байна.
  - 5) Оросын далайн эрэг дагуугын хөвөмөл будасын бохирдол тийм ноцтой болоогүй, хөвөмөл будасын хэмжээч нэмэгдэж байхгүй байдал тод болов.

JUNEC Чуулган 2004~2006

- 1 Бүлэг хүүхэдийн олан улсын байгаль орчины хуралаас дэвшүүлсэн бүлэг
- 2 Мэдээллэх газар Такахаши Шуку, Мацшима Саика, Тамада Шуку
(хүүхэдийн улсын байгаль орчины хуралаас дэвшүүлсэн бүлэг (JUNEC))
- 3 Хөдөлгөөн JUNEC Чуулган 2004~2006
- 4 Хөдөлгөөний чаг хугацаа 2004он 8сар~2007он 3сар
- 5 Хөдөлгөөний газар Токио нийслэл
- 6 Оролцох хүний тоо 120нэрэс (бүгд 720нэрэс)
- 7 Хөдөлгөөн эхлэхсэн байдал

2000онд олан улсын нэгдсэн их сургууль зэрэгийн санал зөвлөөний хороог зохион байгууж, дэлхийн байгаль орчины хамгаалалатын тухай олан хөдөлгөөн ба залуучудын эрдэмэтэн хүмүүжүүлэхийг төлөвлөгөөтэй • үргэлжийн чанартай хийхийг зорилго болгох байгаль орчины хүмүүжүүлэх бүлэгийг байгуулав. 2001оноос дэлхийн байгаль орчины фондийг хүлээн хөдөлгөөнийг эхлэв.

2004оноос, 「олан улсын нэгдэл • боломжгүй үргэлжлэн ашиглахын төлөөний хүмүүжилийн 10 жил」 д хантуулж, бүс нутагд байгаль орчины хамгаалалатын ажил хийж байх залуучудын, 「үргэлжлэх боломжгүй нийгэм」 ийг санал болгох эл илтгэхчийн 『байгаль орчины хөдөлгөөн • үзэл санаа』 гсурах завшааныг хангахсан 「JUNEC Чуулган」 ыг 3жил өнгөрөн нээж, 「үргэлжлэх боломжгүй нийгэм」 ийн хойч үеийн удирдагч болн эрдэмтэнийг хүмүүжүүлэхээр чармайж байна.

Далайн хөвөө дэх хогийн дэгийн топ 10

дэгийн дэгийн далайн хөвөө Clean ирийн дүгээс

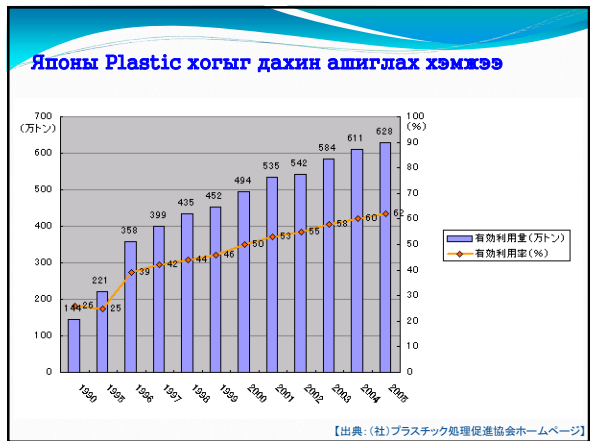
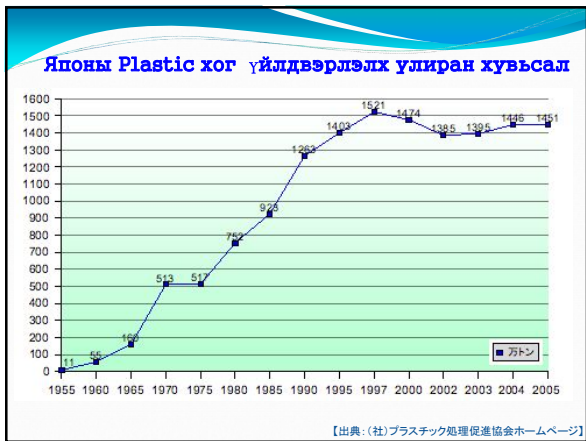
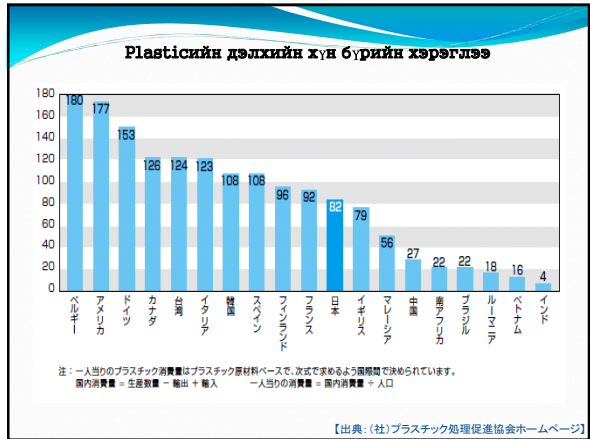
дэс дараа	Төрөл	тоо	%
1	татсан тамхины иш · шүүлтүүр	1,629,769	26.4
2	таг бөглөө	637,693	10.3
3	Идгээний боодол · төхөөрөмж	621,981	10.1
4	ундааны Plastic лонх	486,183	7.9
5	үүт	353,554	5.7
6	хоолны хэрэгсэл	315,084	5.1
7	ундааны шил лонх	294,850	4.8
8	ундааны консерв	244,724	4.0
9	straw · muddler	238,539	4.1
10	хувцас	110,544	1.8
	нийт	4,932,921	79.8

Хог байгальд буцах цаг

品物	年数	品物	年数
ガラスビン	100түмэн жил	革製品	50年
釣り糸	600жил	プラスチックの袋	10~20 жил
プラスチックボトル	450жил	タバコのフィルター	1~5 жил
アルミ缶	80~200 жил	ぐつ下(毛織)	1~5年
発泡スチロールのフイ	80年	牛乳パック	3сар
ゴムのぐつ底	50~80年	りんごの芯	2ヶ月
ブリキ缶	50~80年	新聞紙	6週間
スチロールのカップ	50年	オレンジやバナナの皮	2~5 гариг

[The Ocean Conservancy]

Эхэр зараа загасин

石川のニュース

◎ハリセンボン大量漂着 輪島・門前の海岸

輪島市門前町海岸の海岸で一日までに、熱帯や亜熱帯に生息するフグの一種、ハリセンボンが大量に打ち上げられているのが見つかった。数は千匹以上とみられ、近くに住む男性(80)は「これほどたくさん見るのは初めてと驚いている」。

南方にすむハリセンボンは夏ごころから、一部が対馬海峡を渡って日本海を北上するが、水温が低下する冬は生きられず、十二月には、ほとぼつと海岸に漂着する。

「死滅回遊」と呼ばれ、産卵の初冬の風物詩の一つともいわれるが、七尾市ののりま臨海公園水族館は「固まって大量に打ち上げられるのは珍しい」としている。

同水族館によると、今年は海水温がやや高めで推移しているため、ハリセンボンが生き残って凍り付いてしまったところ、三十一日から寒波によるしびれと海水温低下で一気に漂着した可能性があるともみている。

輪島市の河口付近には、漂着ごみに対応して体長二〇センチほどの稚魚(しんが)が無数に並び、においに誘われたのか、ネコが走り回る姿も。住民は「一匹なら愛護(あいご)しようがあるけれど、多すぎて気味が悪い。今年の冬は異常や」とおぼろげに話した。

【出典 北国新聞】

【出典 東海大学習海のはくぶつかん】2004年11月号

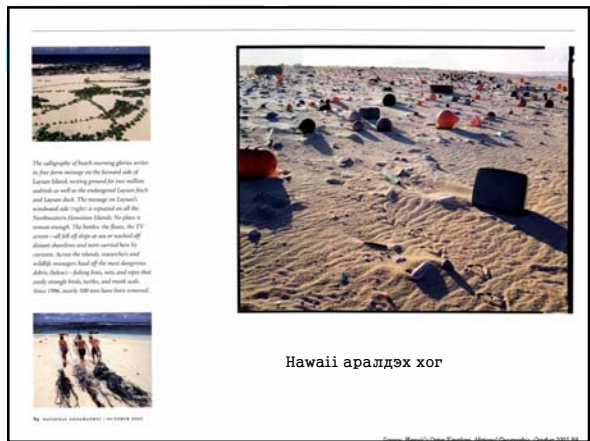
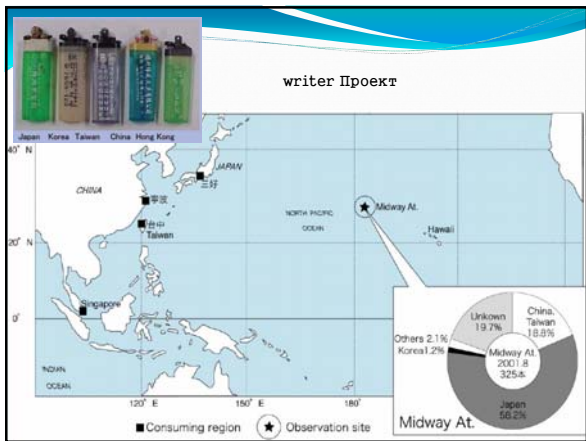
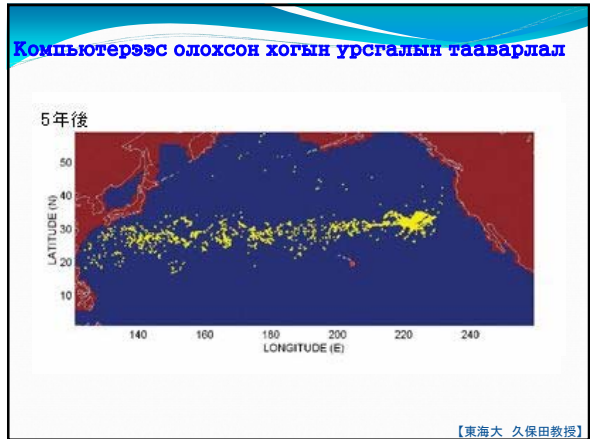
【出典 「旅のスクラップ帳」】

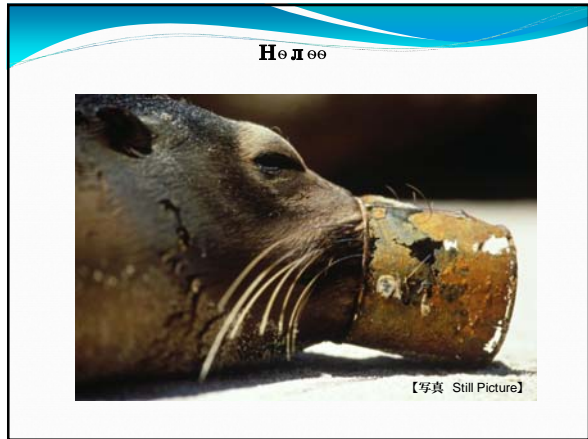
Япон тойрон дэх далайн урсгал

リマン海流
対馬海流
黒潮

黒潮の表面の流速は7.2km人が小走りするくらいの速さ。

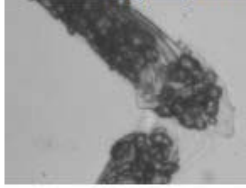

【東京海洋大 兼広教授】

Polyethylene in Zooplankton

Polyethylene in Zooplankton

Plastic Particles in gut

Plastic in Fecal Pellet

1. Average particle size = 20 microns
2. Fresh zooplankton samples tested in a container

RTI (Dr. Anthony L. Andrady, APEC Marine Debris Seminar in Hawaii, 2004)

ЭМЧИЛГЭЭНИЙ ХОГ

郡道府県	調査数
秋田県	44個
山形県	275個
新潟県	147個
石川県	1,125個
福井県	1,337個
京都府	798個
兵庫県	1,545個
鳥取県	10,198個
島根県	5,209個
山口県	82個
福岡県	21個
長崎県	634個と78個
熊本県	340個
鹿児島県	330個
合計	21,850個と78個

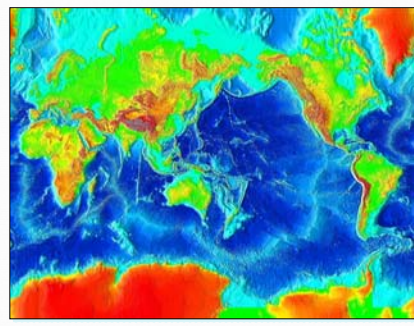
調査情報なし
徳島半島西岸等に漂流品、注射器等 約1,272個
全海岸に漂流品、注射器等 約19,081個
佐賀県北海岸、長崎県五島市、福岡県福岡市等の海岸に漂流品、注射器等 78個と737個
山形県、秋田県の海岸で注射器、薬瓶等 319個
熊本県天草市、明光市、鹿児島県阿久根市の海岸に漂流品、注射器等 約70個

Цустай тарилга хог

【出典: 新等引浜通信ホームページ】

Далайн байршил

Дэлхийн Талбай:
5 дүгүүр
1 мянга түмэн км²

Далайн талбай:
3 дүгүүр
6 мянга түмэн км² (70.6%)

Япон далай:
98 түмэн км²
(0.2%)

(出典 NGDC)

баруун хойт номхон далай сав газарын хүн ам

Дэлхийн хүн амын 10%

кятад: 3 дүгүүр 7973 түмэн хүн (2000)

орос: 406 түмэн хүн (2002)

Омнот солонгос: 2514 түмэн хүн (2001)

япон: 1 дүгүүр 2777 түмэн хүн (2005)

солонгос: 4614 түмэн хүн (2000)

Далай ба бидний амьдрал

тээвэрлэх

зугаацах

дэлхийн амьтан эх газар: 100 түмэн жүйл далай: 1,000 түмэн жүйл (амьтан хүндэцийн 90%)

идэх юм

энерги · баялаг

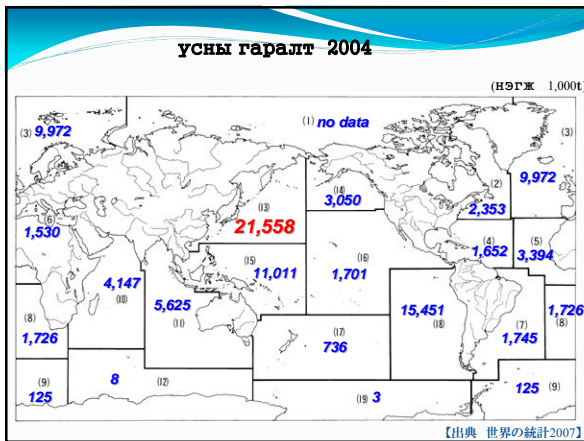

Хүн бүрийн хангах идгээн 2003

(нэгж kg)

Улс	ур	будаа	тариа	чинхэр	томс	бурдаг	ногоо	жимс	мах	өндөг	загас
япон	115.2	57.0	44.2	28.6	32.4	2.0	104.6	54.8	46.3	19.1	68.1
солонгос	145.1	77.7	48.4	37.0	13.5	1.5	211.4	63.7	54.7	10.4	67.3
хятад	158.0	78.5	61.4	8.2	74.5	1.2	270.5	49.7	58.1	18.3	32.1
орос	151.1	5.2	132.0	44.8	125.6	1.6	96.4	48.4	56.7	13.8	18.7

【出典 世界の統計2007】

Олон улсын холбооны байгаль орчны төлөвлөө

байдал 1972 оны 6 сарын Олон улсын холбооны хүний байгаль орчны хуралд хийхсэн 「хүний байгаль орчны зардал」 ба 「Олон улсын холбооны Олон улсын ажилын төлөвлөө」 хийхын төлөө, 1972 оны 27 дугаар нийтийн хуралд байгуулав

зорилго Олон улсын холбооны сууранд, байгаль орчны асуудалын тухай олон хөдөлгөөн хийж шинэ асуудалын тухай хэзээг ч гаргах

Ажилын хороогын төв Кения, Найруби

эрхээрэгч Аджем - Шүтаина (2006 оны бсараас эрхийлэх)

гишгүүн олон улсын гишгүүн : 502 нэрэс
(япон : 17 нэрэс 2005.12)

Далайн бүс нутаг төлөвлөө

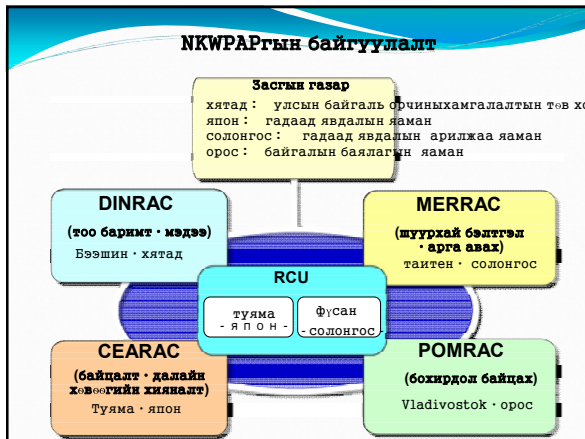
Бүс нутагын хөдөлгөөний төлөвлөө

Далайн бүс нутаг төлөвлөө
1974 онд далайн бохирдолын харалт ба далай болон хөвөө газарын баялагын хамралтыг зорилго болгох Одоод, дэлхийн 18 далайн бүс нутагын хөдөлгөөн үндэсэлж олон ажил хийж байна

Баруун хойт номхон далайн сав газарын ажилын төлөвлөө

- 1990 он, 15 дугаар удааны UNEP хамааран эрхилэх хуралд, Баруун хойт номхон далайн сав газарын зэргийн ажилын төлөвлөө тохтоох тухай ялцав
- 1991 он д, хятад хятад, япон, солонгос, хуучин орос, хойт солонгос 5 улс хурал хийж ажилын төлөвлөө тохтоов
- 1994 оны 9 сар, солонгосд хийхсэн 1 дугаар дугаар хуралд, солонгос, япон, орос, солонгос 4 улс

Онцгүй байцалт ба далай дагуу байгаль орчны хяналт

Англи нэр: The Special Monitoring & Coastal Environmental Assessment Regional Activity Centre (GEARAC)

Газар: япон далайн байгаль орчны хамтаран ажлллаах төв (туяма)

Ажилын агуулга :

- Онцгүй байцалт авах
- далай дагуу байгаль орчны хяналт /HAB

тоо баримт · мэдээ

Англи нэр: The Data & Information Network Regional Activity Centre

Газар: хятад улсын байгаль орчны хамгаалалтын төв хороо байгаль орчин аж ахуй бодолгоо судалгааны төв (Бээжин)

Ажилын агуулга :

- NOWPAP-гийн тоо баримт · мэдээг хамаарах
- тоо баримт бичих
- NOWPAP-гийн тоо баримт · мэдээ солилцоог ахиулах

шуурхай бэлтгэл · арга авах

Англи нэр: The Marine Environmental Emergency Preparedness and Response Regional Activity Centre

Газар: солонгосын далайн байгаль орчин судалгааны газар (KORDI)/ далайн шистем аюулгүй судалгааны газар (тежун)

Ажилын агуулга :

Далайн бохирдол шуурхай бэлтгэл · арга авах тухай. NOWPAP тос урсан гарах газарийн бачим цагын төлөвлөгөө

Бохирдол байцах

Англи нэр: The Pollution Monitoring Regional Activity Centre

Газар: орос шинжлэх ухаан академь номхон далай газар зүй судалгааны газар (Vladivostok)

Ажилын агуулга :

- NOWPAP-гийн хөдөлгөөн зохицуулах
- Агаараас буух бохирдол ыг байцах · голын бохирдол ыг байцах
- Далай дагуу хатаралт
- Далайн байгаль орчны ном хянан тонолдуулах

NOWPAP-гийн далайн хогын тухай цармайлга

2005 оны 11 сар · японы туяма хотд хийхсэн 10 дугаа удааны NOWPAP засагын газрын хуралд · далайн хогын тухай цармайлга хэрэгжүүлэх төлөвлөгөө MALITAg сонгох

- 1) Эл улсын оролцогчыг тодорхойлох ба хэрэгжүүлэх төлөвлөөний
- 2) Мэдээ ба ойлгох тухай судалгааны хурал хийх
- 3) далайн хогын тухай мэдээ ба тоо баримтыг цуглуулах
- 4) MALITAg тухай мэдөөний торыг нээх
- 5) далайн хогын тухай мэдээ ба тоо баримтыг эмхидгэх
- 6) Эл улсын хуулын тухай судалах · яралцах
- 7) улсын · бүс нутагын хамтын хамаралтыг яралцах
- 8) Хөдөлгөөн олон хийх
- 9) Засагын газар · NGO · судалагч · иргэн зэргийн хамтаар ажлллахыг байгуулах
- 10) Байцалт хийх
- 11) Эл ажилд удирдах
- 12) Бүс нутагын ажилын төлөвлөгөөг тохтоох

МАЛИТАНЫ амжилт

➤ **Тор** (http://dinrac.nowpap.org/MALITA_Whatis.htm)

➤ **Товхимол**

➤ **Далай хөвөөгийн байцалт**

➤ **Хурал**

- 1st NOWPAP Workshop on Marine Litter, Incheon, Korea, 8-9 June 2006
- 1st MALITA Working meeting, Incheon, Korea, 10 June 2006
- International Coastal Cleanup & Workshop in Yamagata 2006, Sakata, Yamagata, 29-20 September 2006
- 2nd NOWPAP MALITA Workshop, Toyama, Japan, 28-29 March 2007
- 2nd MALITA Working meeting, Toyama, Japan, 30 March 2007
- NOWPAP Marine Litter Prevention and Control Workshop and International Coastal Cleanup, Rizhao, China 27-28 June 2007

1дугаар удааны НКВРАНЫ хөдөлгөөн

2006 9 29 Япон

➤ Бүх 200нэрэс,
ИССхөдөлгөөнд
100нэрэс оролцов

1дугаар удааны НКВРАНЫ дүн

➤ Эл улс идэвхтэй оролцов
хятад, 2 0 0 6 онд 5 удаа

NOWPAP далайн хогыг шийдвэрлэх ба хамаарах

6 сарын 2 7 өдөр : нээв
6 сарын 2 8 өдөр : ИСС хөдөлгөөн,
2 0 0 нэрэс
NOWPAP, YSLME, COBSEA, PEMSEA

Далайн хогийг басгах

Далайн хөвөөг цэвэрлэ

Байгаль хамгалах амьдрал

- ### Бидний хийх ажил
- Хог басгах
  - Хогоон авч явах
  - Дураар хог хяхгүй
  - Хогий салгах·дахин ашиглах
  - Хоггүй эдийг авах
  - Цэвэрлэх хөдөлгөөнд оролцох
  - Байгаль хамгала
-

「Тоямагын тангараг」 тунханлал

Зүүн хойт Азийн залуучудын байгаль орчины хамгалалтын удирдагч хуралд оролцохсон бид, энэ хуралаар дамжин, оролцохч өөр өөрийн бүс нутагд хийхсэн хөдөлгөөн ба, байгаль орчины асуудалыг ярилцаж, далайн байгаль орчины асуудал бол, түүний шалтгаан ны бидэний өдөр тутмын амьдралтай нягт харилцаа байхийг ойлгов .

Бас, эдгээр асуудалыг шийдвэрлэхд, олон бүс нутагд, олон хүтүүсийн хамтын ажиллагаа доорчармайх хэрэгцэтэй байж, Зүүн хойт Азийн залуучудын бүс нутагын ирээдүйг нэн баялаг болгохын төлөө, бид залуучуд бүс нутагын удирдагч болж идэвхтэй чармайх ны чухал болхийг таныв.

Энэ хуралд оролцохсон бид, япон тэнгис • шар тэнгисийн байгаль орчины хамгалалтын нийтлэг ойлголтийг гүнзгийрүүлэн, Зүүн хойт Азийн баялаг байгаль орчины үргэлж сахин хамгаалагдахыг хүсэн, хожим байгаль орчины хамгалалтын төлөө чармайхийг тангараг хийв.

2007он8сар12өдөр

Зүүн хойт Азийн залуучудын байгаль орчины
хамгалалтын удирдагч хуралд оролцохч

Northwest Pacific Region Environmental Cooperation Center

5-5, Ushijimashin-machi, Toyama City, TOYAMA, 930-0856, JAPAN

TEL: +81-76-445-1571 FAX: +81-76-445-1581

E-mail : webmaster@npec.or.jp

<NPEC HomePage address >

Japanese   <http://www.npec.or.jp/>
English   <http://www.npec.or.jp/index2.html>
Chinese   <http://www.npec.or.jp/index3.html>
Korean   <http://www.npec.or.jp/index4.html>
Russian   <http://www.npec.or.jp/index5.html>

北東アジア環境情報広場

http://www.npec.or.jp/northeast_asia/index.html

Environmental Information Network

in North East Asia Region

http://www.npec.or.jp/northeast_asia/en/index.html

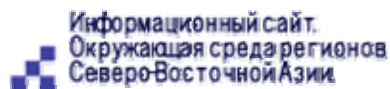
东北亚环境信息广场

http://www.npec.or.jp/northeast_asia/china2/index.html

동북아시아 환경정보광장

http://www.npec.or.jp/northeast_asia/korea2/index.html

Информационный сайт.
Окружающая среда регионов
Северо-Восточной Азии

http://www.npec.or.jp/northeast_asia/russia2/index.html